

Azərbaycanda musiqi mədəniyyətinin inkişafında Ulu Öndər Heydər Əliyevin rolu

Ulu Öndər Heydər Əliyev musiqi mədəniyyətinin inkişafına böyük qayğı ilə yanaşırdı. Bu qayğı aşağıdakılardan ibarət idi:

- Bəstəkarların və müğənnilərin yubileylərini keçirir, onları mükafatlandırır;
- Musiqi qurumlarının yubileylərini keçirirdi;
- Heydər Əliyev Azərbaycan musiqi mədəniyyətini bütün dünyada şöhrətləndirdi;
- Üzeyir Hacıbəyovun Ev-Muzeyi açıldı;
- S.İ.Hacıbəyov və Ə.B.Bədəlbəylinin xatirələri əbədləşdirildi;
- Ü.Hacıbəyov və M.Maqomayevin 95 illik yubileyi keçirildi;
- Bülbülün Xatirə Muzeyi açıldı;
- M.Maqomayevə SSRİ Xalq Artisti fəxri adı verildi.

M.Qasımlı yazır: "Heydər Əliyev Qara Qarayevə xüsusi qayğı göstərir və ona böyük ətiramlarla yanaşırdı. O, 1977-ci il noyabr ayının 29-da 505 №-li məxfi məktub yazaraq, Q.Qarayevə Sosialist Əməyi Qəhrəmanı fəxri adı verilməsi barədə müraciət etdi. Məktubda Qara Qarayev əsərlərində yüksək xəlqiliyin olduğu xüsusi vurğulanırdı. 1978-ci ildə Qara Qarayevin 60 illik yubileyi təntənə ilə qeyd edildi. Ona Lenin ordeni və Sosialist Əməyi Qəhrəmanı fəxri adı verildi.

1980-ci il mart ayının 19-da keçirilən MK Bürosunun iclasında Rəşid Behbudova Sosialist Əməyi Qəhrəmanı fəxri adı verilməsi barədə Sov.İKP MK-ya müraciət etmək haqqında qərar qəbul olundu. Elə həmin iclasda görkəmli müğənni Zeynəb Xanlarovaya Azərbaycanın Xalq Artisti fəxri adı verilməsi qərara alındı. Bu qərarlar yerinə yetirildi.

Heydər Əliyev görkəmli dirijor Niyaziyə qayğı göstərirdi. O, hələ gənc yaşlarından Niyazini tanıyır və dostluq edirdi. Hakimiyyətə gəldikdən sonra Niyazi ilə daha sıx əlaqə saxlayaraq, onun yaradıcılığı üçün yaxşı şərait yaratmışdı. Heydər Əliyev hesab edirdi ki, Niyazi Azərbaycan milli musiqisini zənginləşdirən, dünyada tanıdan bir sənətkardır. Azərbaycan bəstəkarlarının yaratdıqları əsərlərin meydana çıxmasında və təqdim olunmasında Niyazinin böyük xidmətləri var idi. Heydər Əliyev Niyazi sənətinə pərəstiş edir, yaradıcılığının çiçəklənməsi üçün əlindən gələni əsirgəməirdi. O, Niyazini qeyri-adi insan və böyük dirijor olaraq dəyərləndirirdi. Heydər Əliyevin tövsiyələri əsasında Türkiyə incəsənət xadimləri ilə əlaqələr saxlayan Niyazi böyük türk bəstəkarı Adnan Sayqunun "Koroğlu" operasını səhnəyə qoymuşdu, bu və ya başqa işlərlə bağlı dəfələrlə Türkiyədə səfərdə olmuşdu. Niyazini zamanəsinin görkəmli drioru hesab edən Heydər Əliyev onun dövlətin yüksək orden və medalları ilə təltif edilməsinə söylər edirdi. O, Sov.İKP

MK-ya 1980-ci il mart ayının 15-də məktub yazaraq, Niyaziyə Sosialist Əməyi Qəhrəmanı fəxri adının verilməsi məsələsini qaldırdı. Lakin Sov.İKP MK-da ona demişdilər ki, ölkədə bəstəkarlardan, yazıçı və şairlərdən Sosialist Əməyi Qəhrəmanı var. Ancaq dirijorlardan heç kim bu adı almayıb. Necə ola bilər ki, Rusiyanın, Ukraynanın və başqa böyük millətlərin nümayəndələrindən, Moskvanın simfonik orkestrlərinin dirijorlarından heç kim bu adı almasın, amma bu ad ilk olaraq, Niyaziyə verilsin. Bu cavabdan heyretlənən Heydər Əliyev Sovet dövlət rəhbərlərinə bildirmişdi ki, əgər indiyədək bu adı kiməsə verməyibsinizsə, bu, sizin bəlkə də səhvindir, öz işinizdir, özünüz bilirsiniz, amma Niyazi bu ada layiqdir. Bəlkə də təsadüfi deyil ki, indiyədək dirijorlardan heç kim bu adı almağa təqdim edilməyib. Həmin vaxt Heydər Əliyev bu istəyinə çatma bilməyə də, ruhdan düşmədi və inadından dönmədi. MK Bürosunun 1982-ci il 10 aprel tarixli iclasında Niyazinin anadan olmasının 70 illiyinin keçirilməsi barədə qərar qəbul olundu. Həmin il iyul ayının 22-də Heydər Əliyev təkrarən məktub yazaraq, Niyaziyə Sosialist Əməyi Qəhrəmanı fəxri adı verilməsini xahiş etdi. Heydər Əliyev bu dəfə öz istəyinə çatdı. Niyazi bütün ölkədə Sosialist Əməyi Qəhrəmanı fəxri adını

ayaq tutsa da yeriməkdən qalır.

MK Bürosunun 1982-ci il 10 aprel tarixli iclasında bəstəkar Rəuf Hacıyev anadan olmasının 60 illiyinin qeyd edilməsi barədə qərar qəbul olundu.

Heydər Əliyevin Sədrliyi ilə MK Bürosu 1982-ci il 19 iyul tarixli iclasında Fikrət Əmirovun anadan olmasının 60 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında qərar qəbul etdi. Bəstəkarın yubiley tədbirləri keçirildi. Bu toplantıda Azərbaycan rəhbərinin iştirakı bəstəkarlara diqqət və qayğının nümunəsi idi.

Heydər Əliyev bəstəkarları rejimin təzyiqlərindən qoruyurdu. Onun dövründə Azərbaycan bəstəkarlıq sənəti özünün qızıl dövrünü yaşayırdı. Dünyanı heyran qoyan möhtəşəm əsərlər, məhz həmin illərdə yarandı. Azərbaycan bəstəkarları tam sərbəst şəkildə yaşayıb-yaradırdılar".

Heydər Əliyev bir çox istedadlı bəstəkarlara qayğı göstərir, musiqi və təhsil ocaqlarını inkişaf etdirirdi. Azərbaycanı dünyada tanıdan dahi Ü.Hacıbəyov və M.Maqomayev haqqında Heydər Əliyev deyirdi: "Azərbaycan professional musiqisinin banisi Üzeyir Hacıbəyovun M.Maqomayevlə və bir neçə silahdaşı ilə birlikdə uzun müddət çox böyük çətinlikləri aradan qaldırmağa və güclü müqaviməti qırmağa məcbur olduğunu xatırlayanda musiqi mədəniyyətimizin bir neçə onillik ərzində keçdiyi

Heydər Əliyev Azərbaycan musiqisinin dünya miqyasında tanındılması yönündə böyük işlər görürdü. Onun hakimiyyəti illərində Azərbaycan mədəniyyəti ölkə sərhədlərini sürətlə aşaraq dünya səviyyəsində daha geniş miqyasda çıxırdı. Buna dair yüzlərlə misal göstərmək olar. 1973-cü ilin payızında SSRİ Xalq Artisti Rəşid Behbudovun rəhbərliyi altında Mahnı Teatrı Latin Amerikası ölkələrində uğurla konsertlər verdi.

alan ilk dirijor oldu. Bu adı türk və müsəlman dirijorunun alması azərbaycanlıların özünə inam hissini gücləndirir, ölkə xalqları içərisində Azərbaycan xalqının və yaratdığı mədəniyyətin nüfuzunu artırır, respublikada incəsənətin inkişafı üçün stimula yaradırdı. Niyaziyə belə yüksək adın verilməsi Azərbaycan musiqi sənəti tarixində möhtəşəm hadisə idi.

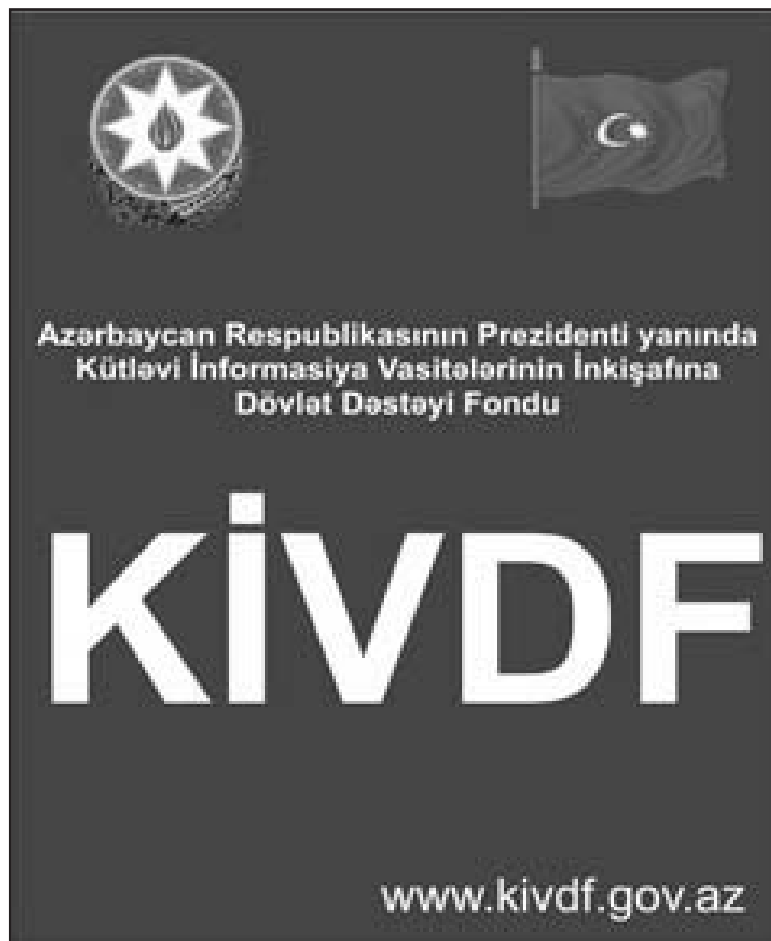
Niyazinin anadan olmasının 70 illiyi ilə əlaqədar olaraq yubiley komissiyası yaradıldı və tədbirlər yüksək səviyyədə keçirildi.

Heydər Əliyev Niyazini Sovet sisteminin cəza tədbirlərindən də xilas etmişdi. Bir dəfə Niyazi Türkiyədə olanda, Sovet rezidenturası mərkəzə məlumat ötürür ki, gənc dirijor türk hakim dairələrindən siyasi sığınacaq almaq istəyir. Sovet Səfirliyi onu həyat yoldaşı Həcər xanımın birgə təcili olaraq SSRİ-yə geri göndərmək istəyirdi. Bu barədə məlumatı alan kimi Heydər Əliyev DTK sədri Y.Andropovla telefonla danışaraq problemi dərhal həll edir və beləliklə, Niyaziyə atılan böhtan və yalan

diqqətləliq yol gözümüzün qabağında, xüsusilə, qabarıq şəkildə canlanır.

Bu gün Azərbaycan professional musiqi banilərini, ilk növbədə, Üzeyir Hacıbəyovun fəaliyyətini böyük minnətdarlıq və iltifatla xatırlayırıq. Onlar xalqa, nəinki gözəl musiqi əsərləri bəxş etmiş, həm də Azərbaycanda bəstəkarlıq məktəbinin təməlini qoymuş və bu məktəbi yaratmışlar".

M.Qasımlı yazır: "Heydər Əliyev Azərbaycan bəstəkarlarının ölkə və dünya miqyasında tanıtılması istiqamətində ciddi səylər edərək məqsədinə nail olurdu. Azərbaycan bəstəkarları SSRİ bəstəkarlarının qurultaylarında Rəyasət Heyətində əyləşir və əsas məruzəçilərdən olurdular. Onların məruzələrində Azərbaycan milli musiqisinə dərin qiymət verilir. Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqı İdarə Heyətinin sədri Qara Qarayev SSRİ Bəstəkarlar İttifaqının V qurultayındakı nitqində deyirdi: "Azərbaycanın müasir bəstəkarlıq məktəbinin kökləri... Azərbaycanın böyük klassik bəstəkarı,

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə "Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

alim və pedaqoqu, Azərbaycanda professional bəstəkarlıq sənətinin banisi Üzeyir Hacıbəyovun irsi və

çıxırdı. Buna dair yüzlərlə misal göstərmək olar. 1973-cü ilin payızında SSRİ Xalq Artisti Rəşid Behbudovun rəhbərliyi altında Mahnı Teatrı Latin Amerikası ölkələrində uğurla konsertlər verdi. Bu barədə tanınmış tənqidçi İlham Rəhimli yazırdı: "Rəşid Behbudov oxuyanda, günəşli Azərbaycan onun mələhətli səsi ilə sehlənmiş nağıla çevrilir. Xalqımızın əzəməti, Xəzərin coşğunluğu, dağ çeşmələrinin saflığı, lələli düzlərin ətri, bərəkətli çöllərin, meyvəli bağların şirinliyi mahnıların könlərlə hopur. Rəşid Behbudov Azərbaycanı tanıdıb. Səni tərənnüm edirəm, Azərbaycan! Qüdrətli sənəti, odluluq mahnıları ilə Azərbaycanı sönməz məşələ çevirib".

70-80-ci illərdə Azərbaycan mədəniyyəti və incəsənətinin tərəqqisini, hətta xarici ölkələrin siyasətçiləri, alimləri, diplomatları və jurnalistləri də etiraf edirdilər. SSRİ-də akkreditə olunmuş xarici ölkələrin səfirləri Azərbaycana səfər edərək, onun mədəniyyəti və incəsənəti ilə tanış olur, təəssüratlarını bölüşürdülər. Məsələn, 1971-ci ildə Azərbaycanda səfərdə olan Avstriyanın Moskvadakı səfiri Hayrix Haymerle öz təəssüratını belə ifadə edirdi: "Azərbaycan xalqının incəsənəti ilə tanışlıq mənə daha çox təsir bağışladı. Onun incəsənəti dərin milli təməli ilə, zəngin ənənələri və eyni zamanda, son dərəcə müasirliyi ilə fərqlənir". Belə yüksək qiymət onlarla digər xarici qonağın müsahibələrində də əks olunmuşdu.

Vahid ÖMƏROV,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru